

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Ontwikkeling Ede-Oost en Spoorzone

Aanvullend toetsingsadvies over het milieueffectrapport

21 juli 2009 / rapportnummer 1739-129

1. OORDEEL OVER HET MER

Het college van burgemeester en wethouders van Ede wil het gebied Ede-Oost herontwikkelen. Daarbij gaat het onder meer om woningbouw op enkele voormalige kazerneterreinen en bedrijventerreinen, zoals het terrein van de Enka-fabriek. Omdat er ongeveer 4500 nieuwe woningen gepland zijn en de verkeersinfrastructuur van Ede al (te) zwaar is belast, moet er ook een nieuwe hoofdontsluitingsweg komen in Ede-Oost. Verder maakt de revitalisering van het station Ede-Wageningen en de spoorzone deel uit van de plannen.

1.1 Toetsing plan-MER in 2008

Op 20 augustus 2008 heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) een toetsingsadvies uitgebracht over het milieueffectrapport (MER) "Ontwikkeling Ede-Oost en spoorzone". In het MER zijn de samenhangende effecten van de ontwikkeling in beeld gebracht. De belangrijkste conclusies van de toetsing worden in deze paragraaf samengevat.

Hoofdontsluitingsweg

Voor het besluit over het Structuurplan Infrastructuur is de essentiële informatie aanwezig over de keuze tussen de tracéalternatieven.

■ Bij het vaststellen van het bestemmingsplan moet er nog aanvullende informatie komen over de inrichting van de weg en de milieugevolgen daarvan.¹

Woningbouw

Uit het MER komt naar voren dat er negatieve gevolgen kunnen optreden voor beschermde natuur bij de inrichting van de kazerne- en bedrijventerreinen als woongebied. De omvang, mitigeerbaarheid (en vergunbaarheid) van deze negatieve milieugevolgen zullen pas duidelijk worden, wanneer er meer inzicht is in het uiteindelijke aantal te bouwen woningen, de inrichting van de gebieden en de maatregelen die genomen worden om negatieve gevolgen² tegen te gaan.

■ Voor de woningbouw is aanvullende informatie nodig over de milieugevolgen van de inrichting ten behoeve van de besluiten over de bestemmingsplannen.

Passende beoordeling

Uit het MER komt naar voren dat negatieve gevolgen van de ontwikkelingen in Ede-Oost voor de beschermde natuurgebieden (Natura 2000, Ecologische Hoofdstructuur) niet kunnen worden uitgesloten.

■ Nagegaan moet worden of een passende beoordeling nodig is. Indien dat het geval is, dan dient de passende beoordeling bij het aanvullende MER te worden gevoegd.

Spoorzone

De plannen voor de spoorzone zijn op zichzelf niet m.e.r.-plichtig.

■ De milieugevolgen van deze plannen hoeven slechts in het aanvullende MER te worden meegenomen voor zover er sprake is van cumulatie met de milieugevolgen van de woningbouw en de ontsluitingsweg.

---

¹ Deze informatie kan pas worden gegeven als duidelijk is hoe de weg precies wordt aangelegd: exact tracé, breedte, hoogteligging, type asfalt etc.

² Voor natuur en andere milieucategorieën.

1.2 Oordeel over de Aanvulling op het MER in 2009

De gemeente Ede heeft op 14 mei 2009 de “Aanvulling op het milieueffectrapport Ede-Oost en spoorzone” (verder “MER”) ter visie gelegd en aan de Commissie voor de m.e.r. ter toetsing voorgelegd. Deze aanvulling is gepubliceerd tegelijk met het ontwerp-bestemmingsplan Enka-terrein.

- De Commissie is van mening dat de **essentiële informatie aanwezig is voor het besluit over het bestemmingplan Enka-terrein.**
- Ook over de hoofdontsluitingsweg is naar het oordeel van de Commissie de gevraagde informatie op het detailniveau van het (nog op te stellen) bestemmingsplan aanwezig.
- Voor de inrichting van de kazerneterreinen is geen nieuwe informatie gepresenteerd. Het MER geeft als reden aan dat de verdere invulling van de plannen voor deze terreinen op dit moment nog niet bekend is.

De Commissie heeft tijdens de toetsingstermijn nog een aanvullende memo gekregen die zij bij de beoordeling van het MER heeft betrokken. Hierin staan gegevens over:

- externe veiligheid;
- kap van bomen;
- luchtkwaliteit en geluid bij de noordelijke ontsluitingsweg op het Enka-terrein.

De Commissie adviseert deze gegevens bij de ter inzage legging van het besluit te publiceren.

In Hoofdstuk 2 van dit advies licht de Commissie het oordeel toe en geeft zij enkele aanbevelingen voor de besluitvorming.

2. TOELICHTING OP HET OORDEEL

2.1 Hoofdontsluitingsweg

In het MER worden twee varianten voor de inrichting van de weg beschreven en onderling vergeleken: een variant met een minimaal en een variant met een maximaal ruimtebeslag. Omdat de beschikbare ruimte voor de weg beperkt is, zijn de verschillen tussen de varianten dusdanig klein dat het MER op dit onderdeel veel compacter had kunnen rapporteren.³

De toekomstige luchtkwaliteit is met worst case aannames vastgesteld. De berekeningen zijn correct uitgevoerd.

Het MER geeft voor het aspect luchtkwaliteit aan dat er ten opzichte van de ‘referentiesituatie’ sprake is van een positieve ontwikkeling, weergegeven met een plus. Die plus is gemotiveerd vanuit de (juiste) constatering dat in 2020 naar verwachting aan de normen voor luchtkwaliteit wordt voldaan⁴. Maar de score had moeten weergeven of er ten opzichte van de autonome ontwikkeling zonder het voornemen een verbetering of een verslechtering optreedt.

---

³ Meer gericht op hetgeen gevraagd was, zie hoofdstuk 1. Ook insprekers geven aan dat zij de informatie in het MER ontoegankelijk vinden

⁴ Overigens wijst de Commissie erop dat er ook onder de normen sprake is van gezondheidseffecten door luchtverontreiniging.

Aangezien het voornemen leidt tot een toename van het autoverkeer en dus ten opzichte van de autonome ontwikkeling tot een lichte verslechtering van de luchtkwaliteit, is een positieve score op deze plaats niet terecht. Dit punt komt terug in §2.4 van dit advies. Op de onderlinge vergelijking van de alternatieven heeft de opmerking geen invloed.

Voor geluid is, in afwijking van het gevraagde in de richtlijnen, geen inzicht gegeven in het aantal geluidgehinderden. In plaats daarvan geeft het MER het aantal geluidbelaste woningen per hindercategorie. Hoewel het aantal geluidgehinderden een duidelijker beeld geeft van verschillen tussen alternatieven, heeft de Commissie het in de onderhavige situatie met slechts twee alternatieven niet als een essentiële tekortkoming beschouwd. Een weergave met geluidgehinderden zou niet tot andere conclusies hebben geleid.

■ Resumerend is de conclusie dat de essentiële informatie voor de (nog komende) besluitvorming over de hoofdontsluitingsweg aanwezig is. Daarbij geldt als randvoorwaarde dat het plan in de toekomst niet dusdanig ingrijpend verandert dat het MER daaraan niet meer ten grondslag kan liggen. Dat is ter beoordeling aan het bevoegde gezag.

2.2 Enkaterrein

Het MER geeft een voldoende duidelijk beeld van de verdere invulling van het Enkaterrein en de milieugevolgen daarvan.

Het MER bevat weinig informatie over de afwegingen die zijn gemaakt inzake het kappen van bomen in het plangebied⁵. De gemeente heeft hierover aanvullende informatie verschaft, waaronder een motivering op hoofdlijnen. Voor zover de werkzaamheden nog niet zijn vergund en gerealiseerd, kan de verder uitgewerkte afweging en onderbouwing bij de vergunningaanvraag aan de orde te komen.

Uit een zienswijze van de Dienst Hulpverlening Gelderland Midden komt naar voren dat (in tegenstelling tot de prognosecijfers) de realisatiecijfers van Pro-rail laten zien dat er transporten met gevaarlijke stoffen plaats vinden over het spoor.

Alvorens de uitvoering begint, dient te worden nagegaan of er geen discrepantie meer is tussen genoemde prognoses en de werkelijke situatie.

In het MER ontbraken gegevens over lucht en geluid rondom de noordelijke ontsluitingsweg. De Commissie heeft deze informatie alsnog ontvangen.

■ Daarmee is de essentiële informatie aanwezig voor het besluit over het bestemmingsplan Enkaterrein.

2.3 Kazerneterreinen

Het MER stelt: De kazerneterreinen zullen in de komende 15 tot 20 jaar geleidelijk worden omgevormd tot een woon-, werk- en leefgebied. Monumenten en andere karakteristieke gebouwen die nog te gebruiken zijn, zullen blijven staan en tijdelijk beheerd worden. De gemeente wil de ontwikkelingsstrategie van de terreinen in de komende jaren ontwikkelen.

---

⁵ Diverse insprekers hebben hierover opmerkingen en vragen.

Voor de inrichting van de kazerneterreinen is aldus geen nieuwe informatie gepresenteerd.

Op zich vindt de Commissie het voldoende toegelicht dat er voor de kazerneterreinen nog geen uitgewerkte plannen zijn, al had het MER, net als voor de weg, een realistische bandbreedte kunnen geven.

Vanuit de inhoud bezien stelt de Commissie vast dat:

- de verkeersaantrekkende werking en de daarvan afgeleide effecten (lucht, geluid, congestie, veiligheid) vanwege de herstructurering van de kazerneterreinen meegenomen zijn in de passages over de infrastructuur;
- de effecten voor de natuur buiten de kazerneterreinen aan de orde komen in onder meer de passende beoordeling.

De milieu-informatie die van de inrichting afhangt, ontbreekt nog. Dat betreft:

- woon- en leefklimaat op de kazerneterreinen met name rondom de drukke wegen;
  - de uiteindelijke inpassing van cultuurhistorische waarden;
  - de invloed van een gasleiding⁶ op de verkaveling in het gebied en op de herbruikbaarheid de kazernegebouwen die binnen de invloedssfeer ervan liggen;
  - de uiteindelijke effecten op de natuurwaarden op de kazerneterreinen.
- De Commissie adviseert hiernaar nog onderzoek⁷ te doen en dit in ieder geval beschikbaar te stellen alvorens de besluiten over de bestemmingsplannen voor de kazerneterreinen worden genomen.

Insprekers geven aan dat bij de aanleg van de Parklaan ter hoogte van de kruising met de Sijsseltselaan 80 beuken en 4 monumentale bomen zouden moeten worden gekapt. Deze boomkap wordt in het MER niet beschreven, maar lijkt relatief omvangrijk als het alleen om een wegkruising gaat. De gemeente heeft dit punt op verzoek van de Commissie in de aanvullende memo besproken.

Op zich zal dit deel van de ontsluitingsweg waarschijnlijk pas ten tijde van de herinrichting van de kazerneterreinen worden gerealiseerd. Dat geeft voldoende tijd om een en ander nader te onderzoeken aansluitend op het onderzoek inzake de kazerneterreinen dat hiervoor in deze paragraaf is genoemd, alsmede hierover met de insprekers te communiceren.

2.4 Passende beoordeling

Omdat significant negatieve gevolgen voor het Natura 2000-gebied Veluwe niet op voorhand konden worden uitgesloten, is er een passende beoordeling opgesteld. De passende beoordeling geeft over het algemeen juiste informatie over de in de omgeving liggende natuurwaarden en de effecten van de ontwikkelingen in Ede-Oost. Naar aanleiding van de passende beoordeling wil de Commissie twee kanttekeningen maken.

---

⁶ Deze gasleiding werd in het MER niet genoemd, maar op verzoek van de Commissie in de aanvullende memo wel geadresseerd.

⁷ Dan wel in de vorm van een actualisatie van gegevens buiten een m.e.r.-procedure om, of als een tweede aanvulling op dit MER, dan wel in het kader van een eventuele plan-m.e.r.-plicht (vanwege de passende beoordeling) bij de bestemmingsplannen voor de kazerneterreinen. Vanuit de huidige wetgeving en nu bekende jurisprudentie is lastig te bepalen welke regime in dit geval geldt, daarom heeft de Commissie haar aanbeveling in neutrale bewoordingen geformuleerd.

Stikstofdepositie

Net als het MER baseert de passende beoordeling zich op de verwachting dat de achtergrondconcentratie van stikstof in 2020 is afgenomen. Maar het voornemen voegt een (in het MER niet locatiespecifiek berekende) hoeveelheid stikstof toe aan de achtergrondconcentratie. Dat is een knelpunt, want waarschijnlijk zijn ook in 2020 de stikstofdeposities op bepaalde habitats waarvoor instandhoudingsdoelstellingen gelden, te hoog.⁸

Recreatieve ontsluiting

Een van de belangrijkste negatieve effecten voor het Natura 2000-gebied Veluwe vloeit voort uit de grotere recreatieve druk en intensievere betreding van het gebied vanuit de nieuwe woongebieden. Door vermessing en betreding kunnen de Natura 2000 habitattypen verslechteren. Ook geldt dit voor een typische soort van deze habitats, de zandhagedis. Het MER en de passende beoordeling geven specifieke maatregelen om de gevolgen te beperken, maar geven daarbij ook aan dat deze vermoedelijk niet voldoende zijn om alle effecten te niet te doen.⁹

- Gezien deze twee knelpunten adviseert de Commissie nog verder na te gaan welke (extra) maatregelen mogelijk zijn¹⁰ om de effecten van recreatie en stikstofdepositie tegen te gaan. Het verdient aanbeveling na uitvoering de effectiviteit ervan te monitoren.

2.5 Spoorzone

Voor het gebied spoorzone is aannemelijk gemaakt dat er op de Veluwe geen risico bestaat op verdroging bij de uitvoering van de huidige plannen tot aanleg van een verdiept station, mits gepaste maatregelen worden genomen.

- Gezien de aanwezigheid van verontreinigingen rondom het stationsgebied adviseert de Commissie aandacht te besteden aan de risico's op verspreiding daarvan naar een groter gebied bij het uitwerken van de plannen voor de spoorzone.

---

⁸ De huidige achtergrondconcentratie van stikstof in het Natura 2000-gebied Veluwe nabij het plangebied ligt namelijk tussen de 1500 en 2000 mol N/ha/jaar en daar komen habitats voor met een kritische depositiewaarde van 1100 en 740 mol N/ha/jaar.

⁹ Wel geeft de passende beoordeling zoekgebieden voor compenserende maatregelen voor de zandhagedis.

¹⁰ In de woongebieden zelf kan een groene inrichting en een groene buffer in de richting van het natuurgebied er toe bijdragen dat de uitloop naar de natuur wordt beperkt.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: college van burgemeester en wethouders van de gemeente Ede

Bevoegd gezag: gemeenteraad van Ede

Besluit: vaststellen van bestemmingsplannen

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C11.1, C1.2

Activiteit: het herontwikkelen van enkele militaire en fabrieksterreinen in Ede-Oost en het aanleggen van een ontsluitingsweg

Procedurele gegevens:

Kennisgeving startnotitie: 22 maart 2006

Advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 7 juni 2006

kennisgeving MER: 4 juni 2008

aanvraag toetsingsadvies: 16 mei 2008

ter inzage legging MER: 5 juni 2008 tot 8 juli 2008

toetsingsadvies uitgebracht: 20 augustus 2008

kennisgeving aanvulling op het MER in de Staatscourant van: 13 mei 2009
ter inzage legging aanvulling op het MER: van 14 mei 2009 tot en met 24 juni 2009

aanvraag aanvullend toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 24 april 2009
aanvullend toetsingsadvies uitgebracht: 21 juli 2009

Bijzonderheden:

De gemeente heeft in het eerste MER de gegevens op plan-m.e.r.-niveau uitgewerkt. In een aanvullende MER zijn de gegevens op besluit-m.e.r.-niveau beschreven.

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ing. E.H.A. de Beer

drs. ir. B.A.H.V. Brorens

drs. M. van Eck (werkgroepsecretaris)

drs. Y.J. van Manen

drs. H.G. Ouwerkerk (voorzitter)

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in de besluitvorming. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.10 van de Wet milieubeheer en de vastgestelde richtlijnen. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake, als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, alvorens het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag.

De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Memo MER Ede-Oost juli 2009

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. Algemene Belangenvereniging Ede-Oost, Ede
2. J.Th. van Raaij, Ede
3. Hulpverlening Gelderland Midden, Arnhem
4. Stichting Milieuwerkgroepen Ede, Ede
5. F.M.M. Schutijser, Ede
6. Karakter Kinder- en Jeugdpsychiatrie, Ede
7. N. van Everdingen, Ede

Aanvullend toetsingsadvies over het milieueffectrapport Ontwikkeling Ede-Oost en Spoorzone

De gemeente Ede wil in Ede-Oost enkele militaire terreinen en het Enka-terrein herontwikkelen. Ook moet er in Ede-Oost een nieuwe ontsluitingsweg komen.

Ter onderbouwing van de besluitvorming over de bestemmingsplannen is een aanvullend milieueffectrapport opgesteld.

ISBN: 978-90-421-2751-7

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

